

**Силабус курсу
Природоохоронне інспектування**

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 101 Екологія
Освітньо-професійна програма «Екологія»
Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 3 рік, 1 семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: згідно розкладу
Консультації: згідно розкладу

Мова викладання: українська



Керівник курсу

Кузик Ігор Романович

Контактна інформація kuzyk@tnpu.edu.ua ; +380980572981

Опис дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Природоохоронне інспектування» забезпечує досягнення здобувачами таких результатів навчання:

- демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами;
- знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на компоненти довкілля;
- уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на компоненти довкілля;
- брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами;
- уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду у сфері екології
- уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів;
- усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів;
- поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень;
- уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог природоохоронного законодавства;
- уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення збору і обробки даних;
- брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля;
- демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів;
- розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

Навчальний контент

№	Теми	Результати навчання
Змістовий модуль I. Природоохоронне інспектування у сфері охорони і збереження компонентів навколишнього середовища		
1.	<p style="text-align: center;">Тема 1. Поняття природоохоронного інспектування. Основна мета, завдання і принципи екологічної інспекції</p>	<p><i>Знати:</i> поняття та значення природоохоронного інспектування, його основні завдання та складові; структуру екологічного управління в Україні, структуру та підпорядкування контролюючих органів у сфері збереження та використання природних ресурсів; завдання та функції Державної екологічної інспекції та її територіальних органів.</p> <p><i>Розуміти:</i> особливості проведення інспекторських перевірок по охороні компонентів довкілля та виявлення порушень природоохоронного законодавства.</p> <p><i>Вміти:</i> складати акт природоохоронної перевірки.</p>
2.	<p style="text-align: center;">Тема 2. Здійснення державного контролю за охороною та раціональним використанням водних ресурсів</p>	<p><i>Знати:</i> нормативно-правові та процедурні особливості проведення перевірки водоохоронної діяльності на промислових та сільськогосподарських підприємствах; основні порушення водного законодавства та шляхи їх виявлення і попередження.</p> <p><i>Вміти:</i> проводити перевірку водоохоронної діяльності на промислових підприємствах; здійснювати природоохоронний контроль впливу сільськогосподарських підприємств на водні ресурси та об'єкти.</p>
3.	<p style="text-align: center;">Тема 3. Здійснення державного контролю в галузі охорони атмосферного повітря</p>	<p><i>Знати:</i> особливості процедури проведення перевірки стаціонарних і пересувних джерел забруднення атмосферного повітря; основні порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.</p> <p><i>Вміти:</i> проводити інспекторську перевірку стаціонарних і пересувних джерел забруднення атмосферного повітря.</p>
4.	<p style="text-align: center;">Тема 4. Здійснення державного контролю за охороною земель та використанням надр</p>	<p><i>Знати:</i> особливості здійснення природоохоронного контролю за охороною та використанням земель; основні порушення земельного законодавства; основні порушення законодавства у сфері надрокористування; юридичні особливості проведення екологічного контролю за використанням надр.</p> <p><i>Вміти:</i> виявляти основні порушення земельного законодавства; здійснювати природоохоронний контроль за охороною та використанням земель; виявляти основні порушення законодавства в галузі надрокористування; здійснювати екологічний контроль за використанням надр.</p>
Змістовий модуль II. Природоохоронне інспектування діяльності суб'єктів господарювання		
5.	<p style="text-align: center;">Тема 5. Здійснення державного контролю у сфері поводження з відходами та небезпечними хімічними речовинами</p>	<p><i>Знати:</i> основні порушення законодавства у сфері поводження з відходами; законодавчі особливості здійснення природоохоронного контролю суб'єктів господарювання у сфері поводження з відходами; особливості проведення інспекторських перевірок суб'єктів господарювання у сфері діяльності, пов'язаної із зберіганням та використанням пестицидів й агрохімікатів.</p> <p><i>Вміти:</i> виявляти порушення законодавства у сфері поводження з відходами; здійснювати природоохоронний контроль суб'єктів господарювання у сфері поводження з відходами; проводити інспекторські перевірки суб'єктів господарювання у сфері діяльності, пов'язаної із зберіганням та використанням пестицидів й агрохімікатів.</p>

6	<p>Тема 6. Здійснення державного контролю у галузі збереження та використання лісових ресурсів</p>	<p><i>Знати:</i> нормативно-правові особливості проведення природоохоронного контролю за збереженням і використанням лісових ресурсів; порядок вилучення незаконно видобутих природних лісових ресурсів і виробленої з них продукції; основні порушення у сфері збереження і використання лісових та інших рослинних ресурсів.</p> <p><i>Вміти:</i> здійснювати природоохоронний контроль за збереженням і використанням лісових ресурсів; виявляти порушення у сфері збереження і використання лісових та інших рослинних ресурсів.</p>
7.	<p>Тема 7. Здійснення державного контролю в галузі охорони, використання і відтворення об'єктів і територій природно-заповідного фонду</p>	<p><i>Знати:</i> особливості природоохоронного контролю у галузі охорони, використання та відтворення тваринного світу; основні порушення законодавства про тваринний світ; особливості проведення державного екологічного контролю за дотриманням режимів природокористування і заповідання на територіях та об'єктах ПЗФ; основні порушення законодавства про природно-заповідний фонд;</p> <p><i>Вміти:</i> виявляти порушення законодавства про тваринний і рослинний світ; здійснювати державний природоохоронний контроль у галузі охорони, використання та відтворення тваринного світу; здійснювати державний екологічний контроль за дотриманням режимів природокористування і заповідання на територіях та об'єктах ПЗФ.</p>
8.	<p>Тема 8. Екологічний контроль на державному кордоні</p>	<p><i>Знати:</i> концептуальні та нормативно-правові засади державного екологічного контролю на кордоні.</p> <p><i>Розуміти:</i> особливості проведення екологічного контролю транспортних засобів і вантажів, що перетинають кордон; юридичні аспекти проведення радіаційного та хіміко-аналітичного контролю речовин на державному контролі.</p> <p><i>Вміти:</i> здійснювати екологічний контроль транспортних засобів і вантажів, що перетинають кордон; проводити радіаційний та хіміко-аналітичний контроль речовин на державному контролі.</p>
9	<p>Тема 9. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства</p>	<p><i>Знати:</i> норми адміністративного та кримінального кодексів України у сфері порушення природоохоронного законодавства; порядок складання та оскарження в суді протоколу про адміністративне правопорушення в екологічній сфері;</p> <p><i>Розуміти:</i> відповідальність (кримінальну та адміністративну) за порушення норм природоохоронного законодавства; процедуру застосування заходів впливу на порушення природоохоронного законодавства: відшкодування збитків, обмеження або призупинення виробничої діяльності, припинення дії дозволів на спеціальне використання природних ресурсів, притягнення до кримінальної чи адміністративної відповідальності.</p> <p><i>Вміти:</i> формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог природоохоронного законодавства.</p>

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
K07	Здатність діяти соціально відповідально та свідом;
K08	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
K09	Здатність працювати в команді
K12	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України
K17	Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства
K18	Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю
K19	Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління
K20	Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан довкілля
K22	Здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та споживання
K24	Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування

Програмні результати навчання

Індекс в матриці ПРН	Програмні результати навчання
ПР01	Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами
ПР04	Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки
ПР05	Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на компоненти довкілля
ПР11	Уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на компоненти довкілля
ПР12	Брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами
ПР13	Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду у сфері екології
ПР15	Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів
ПР17	Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів
ПР18	Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень
ПР20	Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог природоохоронного законодавства
ПР21	Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення збору і обробки даних
ПР22	Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо

	збереження довкілля
ПР23	Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів
ПР24	Розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України

Літературні джерела

1. Андрейцев В. Екологічне право: Курс лекцій в схемах. К.: Вентурі, 2016. 452 с.
2. Водний Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Екологічне інспектування: навч. посіб. / В. В. Власенко, М. А. Дзюмак, В. А. Мазур, Ю. В. Дубовий. Вінниця : Едельвейс і К, 2011. 191 с.
4. Екологічне право: підручник. За ред. А. Гетьмана. Харків: «Право», 2019. 552 с.
5. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
6. Закон України «Про охорону атмосферного повітря». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>
7. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12/ed20170903#Text>
8. Закон України «Про відходи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
10. Земельний Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
11. Державне агентство меліорації та рибного господарства України. Офіційний сайт. URL: <https://darg.gov.ua>
12. Державна екологічна інспекція. Офіційний сайт. URL: <https://www.dei.gov.ua>
13. Державна екологічна інспекція у Тернопільській області. Офіційний сайт. URL: <https://www.tern.dei.gov.ua>
14. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. Офіційний сайт. URL: <https://land.gov.ua>
15. Кобецька Н.Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики. Івано-Франківськ, 2016. 271 с.
16. Кодекс України про надра. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>
17. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n313>
18. Костров М.М., Сівак В.К., Солодкий В.Д. Державний екологічний контроль. Чернівці: «Зелена Буковина», 2006. 386 с.
19. Клименко М.О., Прищепа А.М., Стецюк Л.М., Брежицька О.А. Екологічне інспектування. Херсон: Олді Плюс, 2014. 400 с.
20. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
21. Лоева І.Д., Тимошук М.О. Екологічне інспектування: конспект лекцій. Одеса, Одеський державний екологічний університет, 2014. 85 с.
22. Лісовий Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
23. Малишко М.І. Екологічне право України: Навчальний посібник за ред. академіка Ярчука В.З. К., 2001. 392 с.
24. Наказ Міністерства енергетики та захисту довкілля №450 від 26.11.2019 р. «Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного складений за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері охорони навколишнього

природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1293-19#Text>

25. Нехорошков В. П. Природоохоронне інспектування: навч. посіб. Одеська державна академія суходолу. 2011 156 с.

26. Пилипович О.В. Організація прикордонного екологічного контролю: навчально-методичний посібник. Львів: СПОЛОМ, 2012. 208 с.

27. Пилипович О.В. Екологічний контроль та екологічне інспектування: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 122 с.

28. Солодкий В.Д. Природоохоронне інспектування: навч. посіб. Чернівці: Зелена Буковина. 2007. 396 с.

29. Сівак В.К., Данілова О.М. Природоохоронне інспектування: навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 168 с.

30. Тунік Т. М., Плисенко Т.М. Природоохоронне інспектування: навчальний посібник, Кіровоград: 2007. 250 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (80% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись у дистанційному режимі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Зм. Модуль 1 (теми 1-4) усне опитування, тести, завдання	40
Зм. Модуль 2 (теми 5-9) усне опитування, тести, завдання	50
ІНДЗ	10

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Дистанційне (електронне) навчання в системі MOODLE